METODIKA HRVATSKOGA (MATERINSKOGA) JEZIKA U SUVREMENOM OBRAZOVNOM I ZNANSTVENOM SUSTAVU

Ante BEŽEN

Metodika hrvatskoga kao materinskoga jezika stara je praktična obrazovna disciplina koja je u novije doba izašla iz prostora pedagogije i didaktike, razvila svoju teorijsku nadgradnju i metodologiju te je uključena u formalno etablirane znanstvene discipline. Njezino značenje u suvremenom obrazovnom i znanstvenom sustavu ogleda se u njezinoj dvostrukoj teorijsko - praktičnoj prirodi po kojoj predstavlja i posebnu, metodičku paradigmu u istraživačkim pristupima obrazovnoj djelatnosti. Ima vrlo složenu disciplinsku horizontalno-vertikalnu strukturu, koja odgovara ustroju obrazovnog sustava i procesa poučavanja, a glavna su njezina djelatna sredstva metodički sustavi, strategije i metode pomoću kojih se planira i ostvaruje odgojno-obrazovni proces. Novija istraživanja poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika pokazuju da je potrebno razvijati metodiku pojedinih grana toga područja jer se na njega ne može u potpunosti primijeniti koncepcija metodike hrvatskoga kao materinskoga jezika.

Ključne riječi: metodika hrvatskoga (materinskoga jezika); metodika hrvatskoga kao inoga jezika; teorijsko-praktična metodička paradigma; horizontalno-vertikalna struktura metodike; sustavi,strategije i metode u metodici hrvatskoga jezika

Praktični fenomeni koje danas zovemo metodičkima pratitelji su čovjeka od njegova nastanka jer je oduvijek postojalo poučavanje i osposobljavanje mladih naraštaja za život nekim sustavom sadržaja i metoda koje su određivali stariji. Štoviše, metodika kao način poučavanja u pripremi za samostalan život nije ograničena samo na ljudski rod, nego se susreće i kod viših vrsta životinja koje također poučavaju mladunce o načinima preživljavanja i opstanka. Na toj se početnoj razini dakle može govoriti o naturalnoj metodici određenoj nasljeđem i instinktom, o čemu se može zaključivati na temelju kognitivne arheologije (Renfrew, 2010., 168). Posebno metodičko promišljanje o metodama i postupcima uspješnog učenja i osposobljavanja javlja se pojavom poučavanja kao organizirane i svrhovite profesionalne djelatnosti i škole kao tome namijenjene društvene ustanove. I najveći antički filozofi promišljali su problem metoda u poučavanju, jer je odgoj jedna od temeljnih ljudskih funkcija, pa su neki od njih bili i istaknuti pedagozi (Plutarh, Platon, Sokrat, Aristotel) (Zaninović, 1985). To što je razmišljanje o poučavanju nastalo u krilu filozofije posve je razumljivo jer se i filozofija i teorija poučavanja bave spoznajom, prva otkrivanjem novih spoznaja na općoj razini, a druga usvajanjem dostignutih spoznaja u procesu obrazovanja. U to je prvo vrijeme pedagogija bila skup posve praktičnih postupaka u poučavanju proizašlih iz

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

filozofskih spoznaja o odgoju, zapravo ono što je danas metodika. Tijekom povijesnog razvoja pedagogija se pomalo pretvarala u teoriju odgoja i odvajala od praktičnog odgojnog djelovanja, a ulogu regulatora odgojno-obrazovne prakse i istraživanja novih metoda, usklađenih s potrebama vremena, preuzela je od 17. stoljeća didaktika. Kada se golema količina ljudskog znanja, koja se nagomilala industrijskom i znanstvenom revolucijom tijekom 18. i 19. stoljeća, zbog organizacijskih razloga morala u obrazovnom sustavu oblikovati u nastavne predmete, te su umjesto općih uvedeni i predmetni učitelji polovicom19. stoljeća, poučavanje se više nije moglo uspješno izvoditi samo po općim didaktičkim modelima i uputama. Za svaki je nastavni predmet trebalo osmisliti i posebne sustave metoda i postupaka koji odgovaraju prirodi i sadržaju nastavnog predmeta (ne može se istim metodama uspješno poučavati npr. hrvatski jezik, matematika i tjelesni odgoj). Iz te su potrebe nastale metodike nastavnih predmeta (u nekim zemljama specijalne didaktike), koje su se ispočetka razvijale unutar didaktike (Bežen, 2008, 346). Kada su pedagoško-didaktički okviri postali pretijesni, metodike pojedinih nastavnih predmeta izdvojile su se u posebne discipline, a kada su to omogućile i administrativne procedure, uvrštene su u službeni sustav znanosti u Hrvatskoj kao interdiscipline u interdisciplinarnim područjima prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti (Milanović, Bežen, Domović, 2013, 71). Metodike su odavno obvezna sastavnica obrazovanja učitelja na svim razinama, no formalno priznatom znanstvenom disciplinom postale su u Hrvatskoj tek 2009. godine[1]. Oblikovana je i metodička paradigma u pristupu znanstvenom odgoju i obrazovanju koja je, uz nužne teorijske osnove, usmjerena na praktičnu izvedbu obrazovnog procesa te je ravnopravna pedagoškoj paradigmi, koja razvija teoriju odgoja, i edukološkoj paradigmi, čije je težište na sintetiziranju spoznaja o obrazovanju do kojih dolaze različite znanosti (Vujčić, 2013, 176). Time je prevladano tutorstvo pedagogije u istraživanju obrazovanja i afirmirana interdisciplinarnost koja je najbolje artikulirana upravo u koncepciji metodike.

Prema tome, danas su u razvijenim metodikama prevladani donedavni stereotipi po kojima se metodikama kao iskustvenim sadržajima niže spoznajne razine, osporava znanstvenost. To su sljedeći stereotipi (Bežen, 2013, 36[2]):

- Metodika nije potrebna – za poučavanje je dovoljno je znati sadržaje obrazovanja.
- Sadržaj su obrazovanja i učenja problemi znanosti, a pouka je tehnika i ne može biti predmetom znanosti (metodika je izvedbena tehnika, tj. ne može biti znanost).
- Metodika je primijenjena didaktika, tj. disciplina pedagogije.

Na današnjem stupnju razvoja znanosti o odgoju i obrazovanju posve je jasno da bez metodičkog obrazovanja nema učiteljske profesionalnosti, da je

[1] Vidi: Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama, Narodne novine br.118 od 30.rujna 2009.

[2] Temeljne postavke o metodici u ovom i sljedećim poglavljima, uz koje se ne navode drugi autori, pripadaju autoru ovog teksta mada nisu svagdje uobičajeno obilježene. Temeljitije su razrađene u njegovim radovima iz 2008. i 2013. godine koji su navedeni u popisu literature.

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

poučavanje područje znanstvenog istraživanja samo po sebi jer je u njemu osim teorijskih znanja ključno i praktično djelovanje koje je ponajprije predmetom metodike te da metodika nikako ne može biti disciplinom unutar koncepta pedagogije i didaktike jer su u njoj uz vještinu poučavanja nužne i matične znanosti nastavnih predmeta, a to znači da je metodika po svojoj genetskoj strukturi interdisciplinarna.

Položaj metodike, pa i metodike hrvatskoga jezika, u suvremenom obrazovnom i znanstvenom sustavu uočava se u znanstvenoj prirodi metodike koja nužno uključuje metodičku toriju i praksu, u strukturi metodike hrvatskoga jezika te u sustavima, strategijama i metodama koje metodika primjenjuje u ostvarivanju svojih ciljeva.

Teorijsko–praktična priroda metodike

Po edukološkoj koncepciji obrazovnih disciplina metodika pripada prakseološkim znanstvenim disciplinama, i to na mikroprakseološkoj razini, jer u svoj sustav obvezno uključuje i praktičnu izvedbu svojih teorijskih postavki (Milanović, Bežen, Domović, 2013, 30). Postoji dakle teorijska i njoj ravnopravna praktična strana metodike.

Metodička teorija izražena je ponajprije u pojedinačnim metodičkim teorijama. To su sljedeće teorije:

- teorija metodičkog polja
- teorija metodičkog čina
- teorija didaktičkog prijenosa
- teorija nastavnog plana i programa / kurikula.

Tu ulaze i teorijski aspekti nastavnih sustava, strategija i metoda te vremenskih jedinica u nastavi i vrednovanja postignuća.

Metodička praksa može se osustaviti u sljedeća područja praktičnog rada:

- izrada nastavnog programa / kurikula
- pripremanje za nastavu
- primjena nastavnih sustava, strategija i metoda u praktičnom radu
- uporaba izvora znanja, tehničkih pomagala
- izrada udžbenika i metodičkih artefakata
- stvaranje povoljne klime u obrazovnoj skupini
- vrednovanje učeničkih postignuća.

Tradicionalna pedagoška koncepcija obrazovnih disciplina svrstava metodiku u okvir didaktike, a time i u pedagogiju kao krovnu znanost o odgoju i obrazovanju. Ta koncepcija funkcionira za slabije razvijene metodike koje nemaju vlastitu teorijsku interdisciplinarnu nadgradnju, odnosno to je predznanstveni stadij u razvoju metodike. Metodika hrvatskoga (materinskoga) jezika prevladala je taj stadij i prerasla u znanstvenu disciplinu, a to se dogodilo i s više drugih metodika (metodike stranih jezika, filozofije, kineziologije i dr.).

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

Teorijsko-praktična priroda metodike možda je najjasnije objašnjena u njemačkoj obrazovnoj teoriji koja, istina, razlikuje predmetnu didaktiku (teorija metodike) od metodičke prakse, što je u nas povezano u jedinstveni koncept metodike s teorijskim i praktičnim aspektom s tim da je predmetna didaktika niži stupanj razvoja znanstvene metodike. U njemačkoj obrazovnoj teoriji dominira koncepcija metodike Hilberta Meyera, vrlo bliska koncepciji metodike u Hrvatskoj i detaljno izložena u dvije knjige od kojih se prva odnosi upravo na metodičku teoriju, a druga na metodičku praksu (Meyer, 2011, 2013).

Prihvaćanje teorije kurikula u Hrvatskoj donosi i koncepcijske promjene u metodici, koja izvorno pripada pedagoško-didaktičkoj paradigmi obrazovanja dok teorija kurikula pripada edukološkoj paradigmi i uopće ne poznaje pedagoški, didaktički i metodički ustroj znanosti o odgoju i obrazovanju pa ni njihovu osnovnu terminologiju. No, teorija kurikula otvara znatno širi prostor razvoju metodičkih modela i strategija te osnažuje teorijsko-praktičnu prirodu metodike (Marsh, 1992., Pastuović, 1999., Rosandić, 2003.)

Četiri vida strukture metodike hrvatskoga jezika

Već smo naveli da metodika hrvatskoga (materinskoga) jezika nije monolitna disciplina, nego ima interdisciplinarnu strukturu. Ta se struktura očituje po četiri kriterija: po sadržaju nastavnog predmeta, po disciplinarnom podrijetlu znanstvenih spoznaja koje se povezuju u metodici, po stupnjevima obrazovnog sustava na kojemu se nastavni predmet poučava i po vrstama obrazovnih programa (Bežen, 2008, 75). Ukrštanjem tih kriterija dobiva se horizontalno-vertikalna struktura metodike kao što se dalje iznosi.

Hrvatski jezik kao *nastavni predmet* obuhvaća pet sadržajnih područja: početno čitanje i pisanje, jezik kao sustav (gramatiku ili slovnicu), književnost, jezično izražavanje (funkcionalni stilovi) i medijsku kulturu. Kako se radi o sadržajima različite naravi, svaki od njih ima posebnosti u poučavanju pa se razlikuju uže metodičke discipline:

- Metodika početnog čitanja i pisanja odnosi se na poučavanje početnog čitanja i pisanja i primjenjuje u prvom razredu osnovne škole, odnosno dok učenici ne steknu vještine čitanja i pisanja do stupnja automatizacije.
- Metodika gramatike osmišljava pouku gramatičkih sadržaja (fonologija, morfologija, sintaksa, leksikologija).
- Metodika književnosti bavi se poučavanjem književnosti kao umjetnosti i usvajanjem kategorija znanosti o književnosti te se dalje dijeli na metodiku poezije, proze i drame.
- Metodika jezičnog izražavanja bavi se poučavanjem uporabe funkcionalnih stilova, nestandardnih idioma – narječja, dijalekata, mjesnih govora, žargona, pravopisom i pravogovorom, tj. jezikom u primjeni.

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

- Metodika medijske kulture bavi se metodama i modelima poučavanja o filmskoj i kazališnoj umjetnosti te drugim oblicima medijske kulture.

Ove uže metodičke discipline provedbene su naravi i oblikovane su prema područjima nastavnoga predmeta Hrvatski jezik u aktualnom nastavnom programu za osnovne škole. Srednjoškolski program razlikuje se utoliko što u njemu nema početnog čitanja i pisanja ni medijske kulture. Provedbene discipline dakle ovise o nastavnoj paradigmi Hrvatskoga jezika kao nastavnog predmeta i mijenjaju se kad se ta paradigma promijeni.

Po *podrijetlu znanstvenih spoznaja* koje se povezuju u metodici hrvatskoga jezika i čine njezinu interdisciplinarnu strukturu razlikuju se:

- Supstratne znanosti metodike, tj. one znanosti iz kojih metodika utemeljuje svoje spoznaje. Mogu se podijeliti na: a) matične znanosti i b) odgojno-obrazovne znanosti.

U matične znanosti metodike hrvatskoga jezika ulaze znanosti koje proučavaju područja njezina nastavnog predmeta. Za početno čitanje i pisanje to su psiholingvistika, grafika i humana fiziologija, za književnost to je znanost o književnosti, za jezične teme jezikoslovlje (ponajprije gramatika), za jezično izražavanje stilistika, a za medijsku kulturu to je mediologija (filmologija, teatrologija itd.).

Odgojno-obrazovne znanosti omogućuju stjecanje vještina i kulture poučavanja sadržaja matičnih znanosti. To su filozofija odgoja, psihologija odgoja i obrazovanja, sociologija obrazovanja, pedagogija s didaktikom, edulologija s teorijom kurikula, itd. Njihove se spoznaje amalgamiraju sa spoznajama matičnih znanosti u jedinstven pristup pouci hrvatskoga jezika s konkretnim sadržajem nastavnog predmeta i na određenom stupnju obrazovanja.

- Korelacijske znanosti su znanosti drugih nastavnih predmeta koje mogu sudjelovati u nastavi hrvatskoga jezika (npr. fizika, povijest, geografija itd.).
- Pomoćne znanosti pomažu metodici u oblikovanju znanstvenih spoznaja i nisu inače izravno uključene u nastavni proces (statistika, arheologija, teologija i sl.).

S obzirom na *stupnjeve obrazovanja* svaka od prethodno navedenih užih disciplina metodike hrvatskoga jezika može se promatrati na tim stupnjevima, tj. moguće je govoriti o metodici hrvatskoga jezika u predškolskom odgoju, u nižim razredima osnovne škole, u višim razredima osnove škole, u srednjoj školi i u visokom obrazovanju. Strukturiranje konkretnog metodičkog pristupa dakle bitno ovisi o prirodi sadržaja koji se poučava te o spoznajnom stupnju razvoja učenika kojega se poučava.

Osim po obrazovnim stupnjevima metodika hrvatskoga jezika vertikalno se strukturira i po *obrazovnim programima*. U obrazovnom sustavu, ponegdje vertikalno, a ponegdje i horizontalno poredani na istom stupnju obrazovanja, postoje sljedeći programi:

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

- Općeobrazovni program (predškolski odgoj, osnovna škola, gimnazije)
- Strukovni programi (srednje strukovne škole, visoko školstvo)
- Programi za polaznike s teškoćama u razvoju (od predškolskog do visokog školstva)
- Programi dodatne nastave (za darovite učenike)
- Programi dopunske nastave (za učenike s teškoćama u učenju)
- Programi za obrazovanje odraslih
- Programi za hrvatski kao drugi jezik, odnosno ine oblike jezika (nacionalne manjine, hrvatska nastava u inozemstvu, studij hrvatskoga kao drugog jezika).

Svaki od navedenih programa može imati komponente svih prethodnih struktura.

Sustavi, strategije i metode u metodici hrvatskoga jezika

Metodika u svakom odgojno-obrazovnom činu suvremene nastave funkcionira pomoću sustava, strategija i metoda koje ovise o razvijenosti nastavne tehnologije i mijenjaju se zajedno s njom te s vremenom zastarijevaju i prepuštaju mjesto novima, ako su učitelji za to spremni. Suvremenost i efikasnost rada učitelja često se procjenjuje upravo po strategijama i metodama koje primjenjuje. Neke od njih imaju opće značenje i primjenjuju se i u drugim nastavnim predmetima, samo s različitim predmetnim sadržajem (didaktička razina), a neke su karakteristične samo za metodiku nastavnog predmeta, u našem slučaju hrvatskoga jezika (metodička razina).

Premda o tome ne postoji jedinstveno mišljenje, termin *nastavni sustav* treba primjenjivati na općoj, tj. didaktičkoj razini dok bi noviji termin *nastavna strategija* trebalo primjenjivati na konkretnijoj, metodičkoj razini. U oba slučaja riječ je o koncepciji uloge učitelja, učenika i izvora znanja te metoda i postupaka po kojima se organizira odgojno-obrazovni proces s tim da metodička strategija uključuje pristup svim tim kategorijama koji proizlazi iz matičnih znanosti metodike. Budući da se u metodici hrvatskoga jezika pojam nastavni sustav rabio prije pojave pojma nastavna strategija, on je u njoj ostao do danas tako da su sustav i strategija tu zapravo istoznačnice. Metodički sustavi, strategije i metode imaju vremensku dimenziju (dijakroniju i sinkroniju), iako pojedine nastavne strategije iz prošlih vremena ne moraju ni danas biti zastarjele, usprkos krupnim tehnološkim promjenama koje su se dogodile u međuvremenu (npr. problemska nastava bila je moderna krajem 19. stoljeća jednako kao i danas, doduše u drukčijim tehnološkim uvjetima).

Metodika hrvatskoga jezika danas poznaje tradicionalne i suvremene nastavne sustave, a jedni i drugi imaju mjesto u nastavi. U tradicionalne sustave ubrajaju se npr. reproduktivni, interpretativni, problemski i korelacijsko-integracijski sustav koji su i danas u praksi najzastupljeniji. Osobito je u nastavi

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

književnosti i medijske kulture zastupljen interpretativni sustav jer je najbolje razrađen i učiteljima najjednostavniji u primjeni. Sve se više primjenjuju i suvremeniji sustavi:

- projektni: učenici sami izrađuju projekt o nekoj temi te prikupljaju i povezuju podatke iz različitih izvora, neovisno o nastavnom predmetu
- komunikacijski: književni ili znanstveni tekst učenici raščlanjuju u manje cjeline i uključuju ih u povezane komunikacijske situacije te sve sintetiziraju u jednu cjelinu
- otvoreni: učenici sami izabiru tekstove i postavljaju probleme koje će rješavati po teoriji slobodne nastave
- multimedijski: književnost ili medijska kultura uče se pomoću više medija
- timski: u nastavnoj jedinici sudjeluje odjednom više učitelja različitih predmeta ostvarujući s učenicima integriranu nastavu.

Suvremene nastavne sustave, odnosno strategije, karakterizira dakle aktivizam i kreativnost svih učenika, suradnička uloga učitelja, različiti oblici komunikacije, labavija struktura nastavnih situacija i etapa u odnosu na tradicionalnu nastavu. Sve te sustave ograničava tradicionalni didaktički predmetno-razredno-satni školski sustav te oni teže njegovu labavljenju ili čak napuštanju. No to se postiže samo kod obrade pojedinih nastavnih tema i jedinica jer je potpuno napuštanje toga sustava nemoguće dok god postoji masovno školstvo.

U skladu s odabranim nastavnim sustavom, odnosno strategijom odabiru se i nastavne metode (Rosandić, 2005, 265; Težak, 1996, 182). To su metode tradicionalnih naziva kao što su: čitanje, pisanje, crtanje, razgovor, promatranje, demonstracija, uspoređivanje, pripovijedanje, diktiranje, fizički rad, rad na računalu itd., no koje u okviru odabranog sustava dobivaju i novu komunikacijsku ulogu vodeći učenike do postavljenog spoznajnog cilja. I strategije i metode predmetom su stalnog znanstvenog i praktičnog propitivanja učinkovitosti pouke, dopunjavanja i mijenjanja raznim inovativnim postupcima i koracima. Poznavanje i umijeće primjene nastavnih sustava, strategija i metoda temeljna su kompetencija učiteljske struke.

Metodika poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika – nova disciplina

Navedene postavke metodike hrvatskoga jezika u suvremenog obrazovnom i znanstvenom sustavu odnose se ponajprije na poučavanje hrvatskoga standardnog jezika kao materinskoga jezika u redovitim školama u Hrvatskoj po navedenim programima. U tom se smislu priroda, ciljevi, struktura i sredstva metodike hrvatskoga jezika, kao opći disciplinarni okvir, mogu primijeniti i na metodiku svakoga materinskog jezika u redovitom odgojno-obrazovnom sustavu. No, metodički se pristup znatno mijenja u poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika s obzirom na različitu poziciju učenika, učitelja i obrazovnog sadržaja te ciljeve pouke hrvatskoga kao inoga jezika. A mogućnosti hrvatskoga kao inog jezika su

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)

mnogobrojne i istražuju se tek u novije vrijeme (Jelaska, 2005; Cvikić, 2007; Pavličević-Franić, 2012). Za ovu ćemo prigodu spomenuti samo važnije:

- hrvatski kao nasljedni jezik (nastava hrvatskoga jezika za djecu naših iseljenika u inozemstvu gdje su djeca „naslijedila" hrvatski jezik od roditelja i rabe ga uglavnom u obiteljskom krugu i sa sunarodnjacima)
- hrvatski kao drugi jezik (usvaja se nakon materinskog u obitelji u kojoj se govore dva ili više jezika i u okolini u kojoj se govore dva jezika (situacija s nacionalnim manjinama u Hrvatskoj te s hrvatskom nacionalnom manjinom u drugim zemljama)
- hrvatski kao strani jezik (usvajaju ga govornici drugih jezika koji hrvatski uče kao strani).

U tim je situacijama metodički pristup pouci znatno drukčiji, nego kad je riječ o hrvatskom kao materinskom jeziku, ponajprije zato što govornici hrvatski standardni jezik ne znaju dobro (najčešće govore dijalektom svojih roditelja) ili ga uopće ne znaju. U prvom slučaju nova je okolnost što ih najprije treba odviknuti od nestandardnih elemenata hrvatskoga jezika i naučiti ih pravilnima, a u drugom slučaju hrvatski se uči kao strani jezik, tj. iz stanja potpune odsutnosti znanja o njemu, pa se treba ravnati po načelima metodike stranih jezika, a ne metodike materinskog jezika. Istraživanja koja se provode u tim područjima hrvatskoga kao inog jezika trebaju dovesti do izrade parcijalnih ili cjelovitih metodika hrvatskoga kao inog jezika, što će biti i nova metodička disciplina.

Literatura:

Bežen, A. (2008). *Metodika, znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Profil.

Bežen, A. (2013). Metodike u suvremenom odgojno-obrazovnom i znanstvenom sustavu. U D. Milanović, A. Bežen i V. Domović (Ur.) *Metodike u suvremenom odgojno-obrazovnom sustavu* (str. 26-74). Zagreb: Akademija odgojno-obrazovnih znanosti Hrvatske.

Cvikić, L. (Ur.) (2007). *Drugi jezik hrvatski*. Zagreb: Profil.

Jelaska, Z. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Marsh, C. J. (1992). *Key Concepts for Understanding Curriculum*. London: The Falmer Press.

Meyer, H. (2013). *Unterrichts-Methoden, I: Theorienband*. Berlin: Cornelsen Verlag.

Meyer, H. (2011). *Unterrichts-Methoden, II: Prakxisband*. Berlin: Cornelsen Verlag.

Pavličević-Franić, D. (2012). Inojezično usvajanje hrvatskoga kao nasljednoga jezika u hrvatskoj nastavi u inozemstvu. U A. Bežen i M. Bošnjak (Ur.) *Hrvatska nastava u inozemstvu* (str. 181-186). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Pastuović, N. (1999). *Edukologija*. Zagreb: Znamen.

Renfrew, C. (2010). *Pretpovijest – nastanak ljudskog roda*. Zagreb: Alfa.

Rosandić, D. (2003). *Kurikulski metodički obzori*. Zagreb: Školske novine.

Rosandić, D. (2005). *Metodika književnoga odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.

Težak, S. (1996). *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika I*. Zagreb: Školska knjiga.

Vujčić, V. (2013). *Opća pedagogija – novi pristup znanosti o odgoju*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Zaninović, M. (1985). *Pedagoška hrestomatija*. Zagreb: Školska knjiga.

BDD-A27183 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:16 UTC)